

i Niemiec wskazują też, że niewielka część populacji może przeżyć zimę i w niektórych przypadkach przetrwać nawet kilka lat (BERNARD, SAMOŁĄG 1997: Opusc. zool. flumin., **153**: 1-12; BUCZYŃSKI 1999: Acta hydrobiol., **41**, 3/4: 219-230).

Na łąkach nadbużańskich koło Gródka *A. affinis* była już stwierdzana w 1995 r., w miejscu oddalonym o niecały kilometr od stanowiska podanego w tej pracy (BUCZYŃSKI 1996: Wiad. entomol., **15**, 1: 5-11). Jednak trudno uznać to za dowód istnienia tu trwałej populacji. Wskazuje to raczej na rolę doliny Bugu jako drogi migracji owadów.

Dziękuję Panu Rafałowi BERNARDOWI za cenne uwagi do pierwotnej wersji pracy.

Paweł BUCZYŃSKI, Zakł. Zool. UMCS, Lublin

334. Nowe stanowisko *Orthetrum coerulescens* (FONSCOLOMBÉ, 1837) (*Odonata: Libellulidae*) w południowo-wschodniej Polsce

New locality of *Orthetrum coerulescens* (FONSCOLOMBÉ, 1837) (*Odonata: Libellulidae*) in the southeastern Poland

KEY WORDS: Dragonflies, *Odonata*, *Orthetrum coerulescens*, new locality, SE Poland.

Orthetrum coerulescens (FONSCOLOMBÉ) rozwija się najczęściej w czystych, niewielkich wodach biejących: strumieniach, źródłowych i przyźródłowych odcinkach mniejszych rzek, kanałach, rowach. W Polsce znany jest z ok. 50 stanowisk, w większości leżących w południowej części kraju: w górach i w regionach sąsiednich. Na niżu jest stosunkowo rzadki. Ponadto w ostatnich latach, mimo intensywnych badań, odkryto zaskakująco mało jego stanowisk. Może to sugerować, że omawiany gatunek znajduje się w regresie, i było powodem umieszczenia go w nowej edycji polskiej „Czerwonej listy ...” w kategorii DD (BERNARD i in. 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI Z. (red.): Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 125-127).

Prowadząc obserwacje na Wyżynie Lubelskiej, odkryto nowe stanowisko:

- Wieprzów Ordynacki ad Tomaszów Lubelski (FA79), 25 VIII 2001, 1♂, złowiony wczesnym wieczorem na okresowych rozlewiskach na łąkach wokół Wieprzowego Jeziora (politroficznego źródłowego zbiornika rzeki Wieprz), leg. et coll. P. ZIĘBA, det. P. BUCZYŃSKI. Więcej osobników nie obserwowano. Gatunki towarzyszące: *Sympetrum danae* (SULZ.) – pojedynczo, *Sympetrum sanguineum* (O. F. MÜLL.) – bardzo licznie.

Liczba doniesień o *O. coerulescens* z wyżyn południowo-wschodniej Polski jest zaskakująco mała. Z Rostocza wzmiankuje go jedynie URBAŃSKI (1948: Annls Univ. M. Curie-Skłodowska, Sec. C, **3**, 11: 289-317), bez podania stanowiska. Później nie był tu stwierdzany (ŁABĘDZKI 1985: Parki nar. Rez. przyr., **6**, 2: 85-91; ŁABĘDZKI 1990: [W:] Fauna Rostocza. Instytut Zoologii PAN, Warszawa: 30). Także z Wyżyny Lubelskiej i Wyżyny Wołyńskiej znane są tylko dwa stanowiska (BUCZYŃSKI 1996: Wiad. entomol., **15**, 1: 5-11; BUCZYŃSKI 1999: Acta hydrobiol., **41**, 3/4: 219-230). Wprawdzie omawiany gatunek jest elementem śródziemnomorskim, ale w Polsce dochodzi aż do Pomorza (m.in. DOBBRICK 1994: Ber. Westpreuss. bot.-zool. Ver., **45/46**: 21-24). Na omawianym obszarze powinien zatem znajdować korzystne warunki do rozwoju. Tym bardziej, że jego potencjalne siedliska występują tu w dużej liczbie. Można więc przypuszczać, że ubóstwo danych w piśmiennictwie jest odbiciem stanu

badania odonatologicznych w południowo-wschodniej Polsce, niewystarczająco uwzględniających siedliska zajmowane przez *O. coerulescens*. Rozstrzygnięcie tego problemu wymaga jednak dalszych badań.

Dziękujemy Panu Rafałowi BERNARDOWI za cenne uwagi do pierwotnej wersji pracy.

Paweł BUCZYŃSKI, Zakł. Zool. UMCS, Lublin
Przemysław ZIĘBA, Lublin

335. Nowe dane o ważkach (*Odonata*) Pojezierza Mazurskiego *

New data on dragonflies (*Odonata*) of the Masurian Lakelands

KEY WORDS: *Odonata*, dragonflies, faunistics, Masurian Lakelands, NE Poland.

Podczas urlopu spędzonego w 2001 r. w miejscowości Wikno (ad Nidzica), odbyłem wiele wypraw terenowych w celu obserwacji ważek. Oznaczałem je, obserwując imagines za pomocą lornetki. Pogoda była zwykle pochmurna, temperatury powietrza wynosiły od 14 do 18°C. Poniżej podaję penetrowane stanowiska i wykazane gatunki.

- Rezerwat leśny „Koniuszanka II” (UTM: DE61), 4 VI 2001, naturalny, silnie ocieniony strumień: *Calopteryx virgo* (L.), *Platycnemis pennipes* (PALL.), *Pyrrhosoma nymphula* (SULZ.).
- Jezioro Orłowskie i leżące obok małe jezioro bez nazwy (DE61), 6 i 10 VI 2001, wzdłuż brzegów: *Platycnemis pennipes* (PALL.), *Ischnura elegans* (VANDER L.), *Enallagma cyathigerum* (CHARP.), *Pyrrhosoma nymphula* (SULZ.), *Coenagrion puella* (L.), *C. pulchellum* (VANDER L.), *Somatochlora metallica* (VANDER L.), *Onychogomphus forcipatus* (L.), *Libellula quadrimaculata* L., *Orthetrum cancellatum* (L.). U *O. forcipatus*, *S. metallica* i *O. cancellatum* liczne larwy, wylinki i świeżo przeobrażone osobniki. Szczególnie liczny był *O. cancellatum*.
- Jezioro Łuknajno (EE46), 7 VI 2001, w szuwarach trzcinowych: *Platycnemis pennipes* (PALL.), *Ischnura elegans* (VANDER L.), *Coenagrion puella* (L.), *C. pulchellum* (VANDER L.), *Libellula quadrimaculata* L., *Leucorrhinia rubicunda* (L.). Kolejny gatunek – *Aeshna isosceles* (O. F. MÜLL.), obserwowano nad oddaloną o ok. 500 m kwicistą łąką, podczas polowania na drobne owady.
- Rzeka Krutynia między wsiami Krutyń (EE25) i Ukta (EE34), 16 VI 2001 (obserwacje podczas spływu kajakowego): *Calopteryx splendens* (HARR.), *C. virgo* (L.), *Platycnemis pennipes* (PALL.), *Pyrrhosoma nymphula* (SULZ.), *Coenagrion puella* (L.), *C. pulchellum* (VANDER L.), *Erythromma najas* (HANSEM.), *E. viridulum* (CHARP.), *Brachytron pratense* (O. F. MÜLL.), *Aeshna isosceles* (O. F. MÜLL.), *Gomphus vulgatissimus* (L.), *Somatochlora metallica* (VANDER L.), *Libellula quadrimaculata* L. Szczególnie liczne były *C. virgo* i *B. pratense*. Mniej liczne były: *C. splendens*, *C. puella*, *C. pulchellum*, *P. nymphula*, *P. pennipes* i *Libellula quadrimaculata*. *E. najas* i *E. viridulum* występowały tylko miejscami, na odcinkach dobrze nasłonecznionych, zaś *G. vulgatissimus* tylko wzdłuż jednego odcinka szlaku. *A. isosceles* i *S. metallica* odnotowałem tylko raz, na odcinku z dobrze rozwiniętym szuwarem trzcinowym.

Pawłowi BUCZYŃSKIEMU serdecznie dziękuję za przetłumaczenie pracy na język polski.

Christoph WILLIGALLA, Dallgow-Döberitz (Niemcy)

*Druk pracy sfinansowany przez autora.